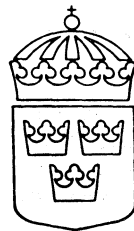

Sveriges internationella överenskommelser

ISSN 0284-1967

Utgiven av Utrikesdepartementet

SÖ 1993: 4

Nr 4

Protokoll till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar angående kontroll av utsläpp av flyktiga organiska ämnen eller dessas gränsöverskridande flöden (SÖ 1981:1, SÖ 1985:55, SÖ 1986:6 och SÖ 1990:17)

Genève den 18 november 1991

Regeringen beslutade den 14 november 1991 att underteckna protokollet. Protokollet undertecknades av Sverige den 19 november 1991. I samband med undertecknandet avgav Sverige en förklaring enligt artikel 2:2 att Sverige skall minska sina nationella årliga utsläpp av flyktiga organiska ämnen med 30 procent till år 1999 räknat från år 1988. Den 3 december 1992 beslutade regeringen ratificera protokollet. Ratifikationsinstrumentet deponerades hos Förenta nationernas generalsekreterare den 8 januari 1993.

Den på ryska avfattade texten finns tillgänglig på Utrikesdepartementets rättsavdelning.

Riksdagsbehandling: Prop. 1991/92:171, 1992/93:JoU2, rskr. 1992/93:11.

Protocol to the 1979 Convention on Long-range Transboundary Air Pollution concerning the Control of Emissions of Volatile Organic Compounds or their Transboundary Fluxes

The Parties,

Determined, to implement the Convention on Long-range Transboundary Air Pollution,

Concerned that present emissions of volatile organic compounds (VOCs) and the resulting secondary photochemical oxidant products are causing damage, in exposed parts of Europe and North America, to natural resources of vital environmental and economic importance and, under certain exposure conditions, have harmful effects on human health,

Noting that under the Protocol concerning the Control of Emissions of Nitrogen Oxides or their Transboundary Fluxes, adopted in Sofia on 31 October 1988, there is already agreement to reduce emissions of oxides of nitrogen,

Recognizing the contribution of VOCs and nitrogen oxides to the formation of tropospheric ozone,

Recognizing also that VOCs, nitrogen oxides and resulting ozone are transported across international boundaries, affecting air quality in neighbouring States,

Aware that the mechanism of photochemical oxidant creation is such that the reduction of emissions of VOCs is necessary in order to reduce the incidence of photochemical oxidants,

Further aware that methane and carbon monoxide emitted by human activities are present at background levels in the air over the ECE region and contribute to the formation of episodic peak ozone levels; that, in addition, their

Protocole à la Convention sur la pollution atmosphérique transfrontière à longue distance, de 1979, relatif à la lutte contre les émissions des composés organiques volatils ou leurs flux transfrontières

Les Parties,

Résolues à appliquer la Convention sur la pollution atmosphérique transfrontière à longue distance,

Préoccupées par le fait que les émissions actuelles de composés organiques volatils (COV) et les produits oxydants photochimiques secondaires qui en résultent endommagent, dans les régions exposées d'Europe et d'Amérique du Nord, des ressources naturelles d'une importance vitale du point de vue écologique et économique, et, dans certaines conditions d'exposition, ont des effets nocifs sur la santé humaine,

Notant qu'en vertu du Protocole relatif à la lutte contre les émissions d'oxyde d'azote ou leurs flux transfrontières, adopté à Sofia le 31 octobre 1988, on s'est déjà mis d'accord pour réduire les émissions d'oxyde d'azote,

Reconnaissant la contribution des COV et des oxydes d'azote dans la formation de l'ozone troposphérique,

Reconnaissant aussi que les COV, les oxydes d'azote et l'ozone qui en résulte sont transportés à travers les frontières internationales, influant sur la qualité de l'air dans les Etats voisins,

Conscientes que le mécanisme de la création d'oxydants photochimiques est tel qu'il est indispensable de réduire les émissions de COV pour diminuer l'incidence des oxydants photochimiques,

Conscientes en outre que le méthane et le monoxyde de carbone émis du fait des activités humaines sont présents à des concentrations de fond dans l'air au-dessus de la région de la CEE et contribuent à créer, par épiso-

Översättning¹

Protokoll till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar angående kontroll av utsläpp av flyktiga organiska ämnen eller dessas gränsöverskridande flöden

Parterna,

som är fast *beslutna* att genomföra konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar,

som är *oroade* över att det nuvarande utsläppen av flyktiga organiska ämnen och av de resulterande sekundära fotokemiska oxidanterna orsakar skador i utsatta delar av Europa och Nordamerika på naturresurser av vital miljömässig och ekonomisk betydelse och under vissa exponeringsförhållanden medför skadliga verkningar för människors hälsa,

som *konstaterar* att det enligt det protokoll angående kontroll av utsläpp av kväveoxider eller dessas gränsöverskridande flöden som antogs i Sofia den 31 oktober 1988 redan föreligger en överenskommelse om att minska kväveoxidutsläppen,

som *inser* vilken roll som spelas av flyktiga organiska ämnen och kväveoxider vid bildning av troposfäriskt ozon,

som *inser* också flyktiga organiska ämnen, kväveoxider och ozon som bildas i närvaro av dessa förs över internationella gränser och påverkar luften i angränsande stater,

som är *medvetna* om att mekanismen vid bildningen av fotokemiska oxidanter är sådan att det är nödvändigt att minska utsläppen av flyktiga organiska ämnen för att minska uppkomsten av fototekniska oxidanter,

som *också är medvetna* om att bakgrundshalter av metan och koloxid som har emitterats till följd av mänsklig verksamhet finns i luften över ECE-området och bidrar till att ozonet kortvarigt når toppnivåer, vidare att

¹ Översättning i enlighet med den i prop. 1991/92:171 intagna texten.

global-scale oxidation in the presence of nitrogen oxides contributes to the formation of the background levels of tropospheric ozone upon which photochemical episodes are superimposed; and that methane is expected to become the subject of control actions in other forums,

Recalling that the Executive Body for the Convention identified at its sixth session the need to control emissions of VOCs or their transboundary fluxes, as well as to control the incidence of photochemical oxidants, and the need for Parties that had already reduced these emissions to maintain and review their emission standards for VOCs,

Acknowledging the measures already taken by some Parties which have had the effect of reducing their national annual emissions of nitrogen oxides and VOCs,

Noting that some Parties have set air quality standards and/or objectives for tropospheric ozone and that standards for tropospheric ozone concentrations have been set by the World Health Organization and other competent bodies,

Determined to take effective action to control and reduce national annual emissions of VOCs or the transboundary fluxes of VOCs and the resulting secondary photochemical oxidant products, in particular by applying appropriate national or international emission standards to new mobile and new stationary sources and retrofitting existing major stationary sources, and also by limiting the content of components in products for industrial and domestic use that have the potential to emit VOCs,

des, des concentrations de pointe d'ozone; qu'en outre leur oxydation à l'échelle mondiale en présence d'oxydes d'azote contribue à former des concentrations de fond d'ozone troposphérique auxquels se surajoutent des épisodes photochimiques; et que le méthane devrait faire l'objet de mesures de lutte dans d'autres enceintes,

Rappelant que l'Organe exécutif de la Convention a reconnu à sa sixième session, qu'il était nécessaire de lutter contre les émissions de COV ou leurs flux transfrontières et de maîtriser l'incidence des oxydants photochimiques, et que les Parties qui avaient déjà réduit ces émissions devaient maintenir et réviser leurs normes d'émission pour les COV,

Tenant compte des mesures déjà prises par plusieurs Parties qui ont eu pour effet de réduire leurs émissions annuelles nationales d'oxydes, d'azote et de COV,

Notant que certaines Parties ont fixé des normes de qualité de l'air et/ou des objectifs pour l'ozone troposphérique et que des normes relatives aux concentrations en ozone troposphérique ont été fixées par l'Organisation mondiale de la santé et d'autres organes compétents,

Résolues à prendre des mesures efficaces pour lutter contre les émissions annuelles nationales de COV ou les flux transfrontières de COV et les produits oxydants photochimiques secondaires qui en résultent et pour les réduire, en particulier en appliquant des normes nationales ou internationales appropriées d'émissions aux nouvelles sources mobiles et aux nouvelles sources fixes, en adaptant les principales sources fixes existantes, et aussi en limitant la proportion de composants susceptibles d'émettre des COV dans les produits destinés à des utilisations industrielles et domestiques,

oxidation i global skala av detta ozon i närvaro av kväveoxider bidrar till bildningen av de bakgrundshalter av troposfärsikt ozon ovanpå vilka de fotokemiska topparna läggs, samt att metan väntas bli föremål för kontrollåtgärder inom andra organ,

som *erinnrar* om att konventionens verkställande organ vid sitt sjätte sammanträde fastslog behovet av att kontrollera utsläppen av flyktiga organiska ämnen eller deras gränsöverskridande flöden och kontrollera förekomsten av fotokemiska oxidanter samt behovet av att de stater som redan har minskat dessa utsläpp vidmakthåller och ser över sina emissionsgränsvärden för flyktiga organiska ämnen,

som har *uppmärksammat* de åtgärder som redan har vidtagits av den del länder och som har lett till en minskning av deras utsläpp av kväveoxider och flyktiga organiska ämnen,

som *konstaterar* att vissa parter har ställt upp gränsvärden för luftkvalitet och/eller mål för troposfärsikt ozon och att gränsvärden för nivåer av troposfärsikt ozon har bestämts av Världshälsoorganisationen och andra behöriga organ,

som är *fast beslutna* att vidta effektiva åtgärder för att kontrollera och minska de totala nationella årliga utsläppen av flyktiga organiska ämnen eller dessas gränsöverskridande flöden samt de resulterande sekundära fotokemiska oxidanterna, främst genom tillämpning av lämpliga nationella eller internationella emissionsvärden på nya rörliga och nya stationära källor och ändring av befintliga större stationära källor, samt även genom att begränsa förekomsten av delar i produkter för användning i industri och hushåll, vilka kan emittera flyktiga organiska ämnen,

Conscious that volatile organic compounds differ greatly from each other in their reactivity and in their potential to create tropospheric ozone and other photochemical oxidants and that, for any individual compounds, potential may vary from time to time and from place to place depending on meteorological and other factors,

Recognizing that such differences and variations should be taken into consideration if action to control and reduce emissions and transboundary fluxes of VOCs is to be as effective as possible in minimizing the formation of tropospheric ozone and other photochemical oxidants,

Taking into consideration existing scientific and technical data on emissions, atmospheric movements and effects on the environment of VOCs and photochemical oxidants, as well as on control technologies,

Recognizing that scientific and technical knowledge of these matters is developing and that it will be necessary to take such developments into account when reviewing the operation of the present Protocol and deciding on further action,

Noting that the elaboration of an approach based on critical levels is aimed at the establishment of an effect-oriented scientific basis to be taken into account when reviewing the operation of the present Protocol, and at deciding on further internationally agreed measures to limit and reduce emissions of VOCs or the transboundary fluxes of VOCs and photochemical oxidants,

Have agreed as follows:

Conscientes que les composés organiques volatils diffèrent beaucoup les uns des autres par leur réactivité et leur capacité à créer de l'ozone troposphérique et d'autres oxydants photochimiques, et que, pour tout composant individuel, ces possibilités peuvent varier d'un moment à l'autre et d'un lieu à l'autre en fonction de facteurs météorologiques et autres,

Reconnaissant qu'il faut tenir compte des différences et des variations en question si l'on veut que les mesures prises pour lutter contre les émissions et les flux transfrontières de COV et pour les réduire soient aussi efficaces que possible et aboutissent à réduire au minimum la formation d'ozone troposphérique et d'autres oxydants photochimiques,

Prenant en considération les données scientifiques et techniques existantes relatives aux émissions, aux déplacements atmosphériques et aux effets sur l'environnement des COV et des oxydants photochimiques, ainsi qu'aux techniques de lutte,

Reconnaissant que les connaissances scientifiques et techniques sur ces questions se développent et qu'il faudra tenir compte de cette évolution lorsque l'on examinera l'application du présent Protocole et que l'on décidera des mesures ultérieures à prendre,

Notant que l'élaboration d'une approche fondée sur les niveaux critiques vise à établir une base scientifique axée sur les effets, dont il faudra tenir compte lors de l'examen de l'application du présent Protocole et avant de décider de nouvelles mesures agréées à l'échelon international qui seront destinées à limiter et réduire les émissions de COV ou les flux transfrontières de COV et d'oxydants photochimiques,

Sont convenues de ce qui suit :

som är *medvetna* om att flyktiga organiska ämnen skiljer sig mycket från varandra vad gäller reaktivitet och potential för att bilda troposfäriskt ozon och andra fotokemiska oxidanter och att potentialen för enskilda ämnen kan variera mellan olika tider och platser beroende på meteorologiska och andra faktorer,

som *inser* att sådana skillnader och variationer bör beaktas för att åtgärder för att kontrollera och minska utsläpp av flyktiga organiska ämnen och dessas gränsöverskridande flöden, skall vara så effektiva som möjligt när det gäller att begränsa bildningen av troposfäriskt ozon och andra fotokemiska oxidanter till ett minimum,

som *tar hänsyn* till tillgängliga vetenskapliga och tekniska data om utsläpp av flyktiga organiska ämnen och fotokemiska oxidanter, dessas atmosfäriska rörelser och miljöpåverkan samt om miljöteknik på detta område,

som *inser* att de vetenskapliga och tekniska kunskaperna om dessa förhållanden fördjupas och att detta måste beaktas vid granskning av genomförandet av detta protokoll och vid beslut om vidare åtgärder,

som *konstaterar* att syftet med att utveckla en metodik baserad på kritiska nivåer är att lägga en effektinriktad vetenskaplig grund som skall beaktas vid granskningen av genomförandet av detta protokoll och fattande av beslut om vidare internationella åtgärder för att kontrollera och minska utsläpp av flyktiga organiska ämnen eller dessas gränsöverskridande flöden samt fotokemiska oxidanter, har kommit överens om följande.

Article 1

Definitions

For the purposes of the present Protocol,

1. "Convention" means the Convention on Long-range Transboundary Air Pollution, adopted in Geneva on 13 November 1979;

2. "EMEP" means the Co-operative Programme for Monitoring and Evaluation of the Long-range Transmission of Air Pollutants in Europe;

3. "Executive Body" means the Executive Body for the Convention constituted under article 10, paragraph 1, of the Convention;

4. "Geographical scope of EMEP" means the area defined in article 1, paragraph 4, of the Protocol to the 1979 Convention on Long-range Transboundary Air Pollution on Long-term Financing of the Cooperative Programme for Monitoring and Evaluation of the Long-range Transmission of Air Pollutants in Europe (EMEP), adopted in Geneva on 28 September 1984;

5. "Tropospheric ozone management area" (TOMA) means an area specified in annex I under conditions laid down in article 2, paragraph 2 (b);

6. "Parties" means, unless the context otherwise requires, the Parties to the present Protocol;

7. "Commission" means the United Nations Economic Commission for Europe;

8. "Critical levels" means concentrations of pollutants in the atmosphere for a specified exposure time below which direct adverse effects on receptors, such as human beings, plants, ecosystems or materials do not occur accor-

Article premier

Définitions

Aux fins du présent Protocole,

1. On entend par «Convention», la Convention sur la pollution atmosphérique transfrontière à longue distance, adoptée à Genève le 13 novembre 1979;

2. On entend par «EMEP» le Programme concerté de surveillance continue et d'évaluation du transport à longue distance des polluants atmosphériques en Europe;

3. On entend par «Organe exécutif», l'Organe exécutif de la Convention, constitué en vertu du paragraphe 1 de l'article 10 de la Convention;

4. On entend par «zone géographique des activités de l'EMEP», la zone définie au paragraphe 4 de l'article premier du Protocole à la Convention de 1979 sur la pollution atmosphérique transfrontière à longue distance, relatif au financement à long terme du Programme concerté de surveillance continue et d'évaluation du transport à longue distance des polluants atmosphériques en Europe (EMEP), adopté à Genève le 28 septembre 1984;

5. On entend par «zone de gestion de l'ozone troposphérique» (ZGOT), une zone spécifiée dans l'annexe I conformément aux conditions exposées à l'alinéa b) du paragraphe 2 de l'article 2;

6. On entend par «Parties», sauf incompatibilité avec le contexte, les Parties au présent Protocole;

7. On entend par «Commission», la Commission économique des Nations Unies pour l'Europe;

8. On entend par «niveaux critiques», des concentrations de polluants dans l'atmosphère, pour une durée d'exposition spécifiée, au-dessous desquelles, en l'état actuel des connaissances, il ne se produit pas d'effets néfas-

Artikel 1

Definitioner

Följande definitioner skall tillämpas i detta protokoll.

1. "Konvention" konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar, som antogs i Genève den 13 november 1979;
2. "EMEP" Samarbetsprogrammet för övervakning och utvärdering av den långväga spridningen av luftföroreningar i Europa;
3. "Verkställande organ" konventionens verkställande organ om inrättades enligt konventionens artikel 10, punkt 1;
4. "EMEP:s geografiska område" det område som definieras i artikel 1 punkt 4 i protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar angående den långsiktiga finansiering av samarbetsprogrammet för övervakning och utvärdering av den långväga spridningen av luftföroreningar i Europa (EMEP), som antogs i Genève den 28 september 1984;
5. "Kontrollområde för tropofäriskt ozon" (TOMA) något av de områden som anges i bilaga I och på vilka bestämmelserna i artikel 2 punkt 2 är tillämpliga;
6. "Parterna" om inte annat framgår av sammanhanget, parterna till detta protokoll;
7. "Kommissionen" Förenta Nationernas ekonomiska kommission för Europa (ECE);
8. "Kritisk nivå" den under en närmare angiven exponeringstid rådande nivå på koncentrationer av föroreningar i atmosfären under vilken det, såvitt för närvarande är känt, inte uppstår några direkta skadliga effekter på

ding to present knowledge;

9. "Volatile organic compounds", or VOCs" means, unless otherwise specified, all organic compounds" of anthropogenic nature, other than methane, that are capable of producing photochemical oxidants by reactions with nitrogen oxides in the presence of sunlight;

10. "Major source category" means any category of sources which emit air pollutants in the form of VOCs, including the categories described in annexes II and III, and which contribute at least 1% of the total national emissions of VOCs on an annual basis as measured or calculated in the first calendar year after the date of entry into force of the present Protocol, and every fourth year thereafter;

11. "New stationary source" means any stationary source of which the construction or substantial modification is commenced after the expiry of two years from the date of entry into force of the present Protocol;

12. "New mobile source" means any on-road motor vehicle which is manufactured after the expiry of two years from the date of entry into force of the present Protocol;

13. "Photochemical ozone creation potential" (POCP) means the potential of an individual VOC, relative to that of other VOCs, to form ozone by reaction with oxides of nitrogen in the presence of sunlight, as described in annex IV.

tes directs sur des récepteurs tels que l'homme, les végétaux, les écosystèmes ou les matériaux;

9. On entend par «composés organiques volatils» ou «COV», sauf indication contraire, tous les composés organiques artificiels, autres que le méthane, qui peuvent produire des oxydants photochimiques par réaction avec les oxydes d'azote en présence de lumière solaire;

10. On entend par «grande catégorie de sources», toute catégorie de sources qui émettent des polluants atmosphériques sous la forme de COV, notamment les catégories décrites dans les annexes techniques II et III, et qui contribuent pour au moins 1 % au total annuel des émissions nationales de COV, mesuré ou calculé sur la première année civile qui suit la date d'entrée en vigueur du présent Protocole, et tous les quatre ans par la suite;

11. On entend par «source fixe nouvelle» toute source fixe que l'on commence à construire ou que l'on entreprend de modifier sensiblement à l'expiration d'un délai de deux ans à partir de la date d'entrée en vigueur du présent Protocole;

12. On entend par «source mobile nouvelle», tout véhicule routier automobile construit après l'expiration d'un délai de deux ans à partir de la date d'entrée en vigueur du présent Protocole;

13. On entend par «potentiel de création d'ozone photochimique» (PCOP), le potentiel d'un COV donné, par rapport à celui d'autres COV, de former de l'ozone en réagissant avec des oxydes d'azote en présence de lumière solaire, tel qu'il est décrit dans l'annexe IV.

de människor, växter, ekosystem eller material som utsätts för dem;

9. "Flyktiga organiska ämnen" såvida inte annat anges, samtliga organiska ämnen av antropogen natur, med undantag av metan, som i närvaro av solljus kan bilda fotokemiska oxidanter genom reaktioner med kväveoxider;

10. "Huvudgrupp av källor" grupp av källor som emitterar luftföroreningar i form av flyktiga organiska ämnen, inklusive de grupper som redovisas i bilagor II och III, och som enligt mätningar eller beräkningar gjorda under det första kalenderåret efter det att detta protokoll har trätt i kraft samt vart fjärde år därefter, svarar för minst 1% av de totala nationella årliga utsläppen av flyktiga organiska ämnen,

11. "Ny stationär källa" en stationär källa som börjar byggas eller är föremål för omfattande ändringar minst två år efter det att detta protokoll har trätt i kraft,

12. "Ny rörlig källa" ett vägbundet motorfordon som är tillverkat minst två år efter det att detta protokoll har trätt i kraft.

13. "Potential för bildning av fotokemiskt ozon" ett visst flyktigt organiskt ämnes relativa potential, jämfört med andra flyktiga organiska ämnen, för att på det sätt som närmare beskrivs i bilaga IV i närvaro av solljus bilda ozon genom reaktion med kväveoxider.

Article 2

Basic obligations

1. The parties shall control and reduce their emissions of VOCs in order to reduce their transboundary fluxes and the fluxes of the resulting secondary photochemical oxidant products so as to protect human health and the environment from adverse effects.

2. Each Party shall, in order to meet the requirements of paragraph 1 above, control and reduce its national annual emissions of VOCs or their transboundary fluxes in any one of the following ways to be specified upon signature:

- (a) It shall, as soon as possible and as a first step, take effective measures to reduce its national annual emissions of VOCs by at least 30% by the year 1999, using 1988 levels as a basis or any other annual level during the period 1984 to 1990, which it may specify upon signature of or accession to the present Protocol; or
- (b) Where its annual emissions contribute to tropospheric ozone concentrations in areas under the jurisdiction of one or more other Parties, and such emissions originate only from areas under its jurisdiction that are specified as TOMAs in annex I, it shall, as soon as possible and as a first step, take effective measures to:
  - i) Reduce its annual emissions of VOCs from the areas so specified by at least 30% by the year 1999, using 1988 levels as a basis or any other annual level during the period 1984–1990, which it may specify upon signature of or accession to the present Protocol; and

Article 2

Obligations fondamentales

1. Les Parties maîtrisent et restreignent leurs émissions de COV afin de réduire les flux transfrontières de ces composés et les flux des produits oxydants photochimiques secondaires qui en résultent et protéger ainsi la santé et l'environnement d'effets nocifs.

2. Afin de satisfaire aux prescriptions du paragraphe 1 ci-dessus, chaque Partie maîtrise et réduit ses émissions annuelles nationales de COV, ou leurs flux transfrontières selon l'une des modalités suivantes à préciser lors de la signature :

- a) Elle prend, dans un premier temps et dès que possible, des mesures efficaces pour réduire ses émissions annuelles nationales de COV d'au moins 30% d'ici 1999, en retenant comme base les niveaux de 1988 ou tout autre niveau annuel de la période 1984–1990 qu'elle peut spécifier lorsqu'elle signe le présent Protocole ou y adhère; ou
- b) Si ses émissions annuelles contribuent aux concentrations d'ozone troposphérique dans des zones placées sous la juridiction d'une ou plusieurs autres Parties et proviennent uniquement des zones relevant de sa juridiction spécifiées en tant que ZGOT à l'annexe I, elle prend, dans un premier temps et dès que possible, des mesures efficaces pour:
  - i) Réduire ses émissions annuelles de COV en provenance des zones ainsi spécifiées d'au moins 30% d'ici 1999 en retenant comme base les niveaux de 1988 ou tout autre niveau annuel de la période 1984–1990 qu'elle peut spécifier lorsqu'elle signe le présent Protocole ou y adhère;

Artikel 2

Grundläggande skyldigheter

1. Parterna skall kontrollera och minska sina utsläpp av flyktiga organiska ämnen för att minska dessas gränsöverskridande flöden samt de resulterande sekundära fotokemiska oxidanternas flöden och därigenom skydda människors hälsa och miljön mot skadliga verkningar.

2. För att uppfylla kraven enligt punkt 1 skall varje part kontrollera och minska sina nationella årliga utsläpp av flyktiga organiska ämnen eller dessas gränsöverskridande flöden på något av följande sätt, som skall anges i samband med undertecknandet av detta protokoll:

- a) den skall, utan dröjsmål och som ett första steg, vidta effektiva åtgärder för att minska sina nationella årliga utsläpp av flyktiga organiska ämnen med minst 30% före år 1999 jämfört med utsläppsnivåerna år 1988 eller något annat år mellan 1984 och 1990 som den kan komma att ange i samband med undertecknandet av eller anslutningen till detta protokoll, eller
- b) om dess årliga utsläpp bidrar till koncentrationer av troposfäriskt ozon inom områden som faller inom en eller flera andra parters jurisdiktion, och om sådana utsläpp härrör endast från områden inom sin jurisdiktion som i bilaga I anges som kontrollområden för troposfäriskt ozon, skall den, utan dröjsmål och som ett första steg, vidta effektiva åtgärder för att:
  - i) minska sina årliga utsläpp av flyktiga organiska ämnen från de angivna områdena med minst 30% före år 1999 jämfört med utsläppsnivåerna år 1988 eller något annat år mellan 1984 och 1990 som den kan komma att ange i samband med undertecknandet av eller anslutningen till detta protokoll; och

- (ii) Ensure that its total national annual emissions of VOCs by the year 1999 do not exceed the 1988 levels; or
- (c) Where its national annual emissions of VOCs were in 1988 lower than 500,000 tonnes and 20kg/inhabitant and 5 tonnes/km², it shall, as soon as possible and as a first step, take effective measures to ensure at least that at the latest by the year 1999 its national annual emissions of VOCs do not exceed the 1988 levels.

3. (a) Furthermore, no later than two years after the date of entry into force of the present Protocol, each Party shall:

- (i) Apply appropriate national or international emission standards to new stationary sources based on the best available technologies which are economically feasible, taking into consideration annex II;
- (ii) Apply national or international measures to products that contain solvents and promote the use of products that are low in or do not contain VOCs, taking into consideration annex II, including the labelling of products specifying their VOC content;
- (iii) Apply appropriate national or international emission standards to new mobile sources based on the best available technologies which are economically feasible, taking into consideration annex III; and
- (iv) Foster public participation in emission control programmes through public announcements, encouraging the best use of all modes of transportation and promoting traffic management schemes.

- ii) Faire en sorte que ses émissions annuelles nationales totales de COV d'ici 1999 ne dépassent pas les niveaux de 1988;
- c) Si ses émissions annuelles nationales de COV ont été en 1988 inférieures à 500 000 tonnes et 20 kg par habitant et 5 tonnes par km², elle prend, dans un premier temps et dès que possible, des mesures efficaces pour faire au moins en sorte que, au plus tard en 1999, ses émissions annuelles nationales de COV ne dépassent pas les niveaux de 1988.

3. a) En outre, deux ans au plus tard après la date d'entrée en vigueur du présent Protocole, les Parties :

- i) Appliquent aux sources fixes nouvelles des normes nationales ou internationales d'émission appropriées fondées sur les meilleures techniques disponibles qui sont économiquement viables, compte tenu de l'annexe II;
- ii) Appliquent des mesures nationales ou internationales pour les produits contenant des solvants et encouragent l'emploi de produits à teneur en COV faible ou nulle, compte tenu de l'annexe II, y compris l'adoption d'un étiquetage précisant la teneur des produits en COV;
- iii) Appliquent aux sources mobiles nouvelles des normes nationales ou internationales d'émission appropriées fondées sur les meilleures techniques disponibles qui sont économiquement viables, compte tenu de l'annexe III;
- iv) Incitent la population à participer aux programmes de lutte contre les émissions grâce à des annonces publiques, en encourageant la meilleure utilisation de tous les modes de transport et en lançant des programmes de gestion de la circulation;

- ii) säkerställa att dess nationella årliga utsläpp av flyktiga organiska ämnen år 1999 inte överskrider 1988 års nivåer; eller
- c) om dess nationella årliga utsläpp av flyktiga organiska ämnen år 1988 var lägre än 500 000 ton och 20 kg./invånare och 5 ton/km² skall den, utan dröjsmål och som ett första steg, vidta effektiva åtgärder för att åtminstone säkerställa att dess nationella årliga utsläpp av flyktiga organiska ämnen senast år 1999 inte överskrider 1988 års nivåer.

3. a) Vidare skall varje part senast två år efter det att detta protokoll har trätt i kraft:

- i) i fråga om nya stationära källor, tillämpa lämpliga nationella eller internationella emissionsvärden baserade på den bästa tillgängliga och ekonomiskt rimliga tekniken, med beaktande av bilaga II;
- ii) i fråga om produkter som innehåller lösningsmedel, tillämpa nationella eller internationella åtgärder och främja användningen av produkter som enligt bilaga II har låg eller ingen halt av flyktiga organiska ämnen, bl.a. genom märkning av produkter med en innehållsdeklaration där halten av flyktiga organiska ämnen redovisas;
- iii) i fråga om nya rörliga källor, tillämpa nationella eller internationella emissionsvärden baserade på den bästa tillgängliga och ekonomiskt rimliga tekniken, med beaktande av bilaga III, samt
- iv) genom offentliga tillkännagivanden stödja allmänhetens deltagande i åtgärder för att minska utsläppen, stimulera till den mest ändamålsenliga användningen av alla transportmedel och främja trafikregleringssystem.

- (b) Furthermore, no later than five years after the date of entry into force of the present Protocol, in those areas in which national or international tropospheric ozone standards are exceeded or where transboundary fluxes originate or are expected to originate, each Party shall:
- (i) Apply the best available technologies that are economically feasible to existing stationary sources in major source categories, taking into consideration annex II;
  - (ii) Apply techniques to reduce VOC emissions from petrol distribution and motor vehicle refuelling operations, and to reduce volatility of petrol, taking into consideration annexes II and III.

4. In carrying out their obligations under this article, Parties are invited to give highest priority to reduction and control of emissions of substances with the greatest POCP, taking into consideration the information contained in annex IV.

5. In implementing the present Protocol, and in particular any product substitution measures, Parties shall take appropriate steps to ensure that toxic and carcinogenic VOCs and those that harm the stratospheric ozone layer, are not substituted for other VOCs.

6. The Parties shall, as a second step, commence negotiations, no later than six months after the date of entry into force of the present Protocol, on further steps to reduce national annual emissions of volatile organic compounds or transboundary fluxes of such emissions and their resulting secondary photochemical oxidant products, taking into account the best available scientific and technological

- b) En outre, cinq ans au plus tard après la date d'entrée en vigueur du présent Protocole, dans les zones où les normes nationales ou internationales concernant l'ozone troposphérique sont dépassées ou dans lesquelles des flux transfrontières ont ou pourraient avoir leur origine, les Parties :
- i) Appliquent aux sources fixes existantes dans les grandes catégories de sources les meilleures techniques disponibles et économiquement viables, compte tenu de l'annexe II;
  - ii) Appliquent des techniques propres à réduire les émissions de COV provenant de la distribution des produits pétroliers et des opérations de ravitaillement en carburant des véhicules automobiles et à réduire la volatilité des produits pétroliers, compte tenu des annexes II et III.

4. En s'acquittant des obligations qui leur incombent en application du présent article, les Parties sont invitées à accorder la plus haute priorité à la réduction ou à la maîtrise des émissions de substances présentant le plus fort PCOP, compte tenu des données présentées à l'annexe IV.

5. Pour appliquer le présent Protocole, et en particulier toute mesure de substitution de produits, les Parties prennent les dispositions voulues afin de faire en sorte que des COV toxiques et cancérigènes ou encore qui attaquent la couche d'ozone stratosphérique ne viennent pas remplacer d'autres COV.

6. Dans un deuxième temps, les Parties engagent des négociations, six mois au plus tard après la date d'entrée en vigueur du présent Protocole, sur les mesures ultérieures à prendre pour réduire les émissions annuelles nationales de composés organiques volatils ou les flux transfrontières de ces émissions et des produits oxydants photochimiques secondaires qui en résultent, en tenant compte

- b) Dessutom skall varje part senast fem år efter det att detta protokoll har trätt i kraft inom de områden där nationella eller internationella emissionsvärden för troposfäriskt ozon överskrids eller där gränsöverskridande flöden uppkommer eller väntas uppkomma:
- i) tillämpa den bästa tillgängliga och ekonomiskt rimliga tekniken, med beaktande av bilaga II, på befintliga stationära källor inom huvudgrupper av källor;
  - ii) tillämpa metoder för att minska utsläpp av flyktiga organiska ämnen vid bensindistribution och bränslepåfyllning av motorfordon samt för att, med beaktande av bilagorna II och III, minska bensinens flyktighet.

4. Vid fullgörandet av sina skyldigheter enligt denna artikel uppmanas parterna att ge högsta prioritet åt minskning och kontroll av utsläpp av de ämnen som har störst potential för bildningen av fotokemiskt ozon, varvid uppgifterna i bilaga IV skall beaktas.

5. Vid tillämpningen av detta protokoll, särskilt när det gäller åtgärder för produktsubstitution, skall parterna vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att giftiga och cancerframkallande flyktiga organiska ämnen, liksom sådana som är skadliga för det stratosfäriska ozonskiktet, inte används för att ersätta andra flyktiga organiska ämnen.

6. Parterna skall, som ett andra steg och senast sex månader efter det att detta protokoll har trätt i kraft, inleda förhandlingar om vidare åtgärder för att minska de nationella årliga utsläppen av flyktiga organiska ämnen eller dessas gränsöverskridande flöden samt de resulterande sekundära fotokemiska oxidanterna, varvid de skall ta hänsyn till den bästa tillgängliga utvecklingen inom vetenskap och

SÖ 1993:4

developments, scientifically determined critical levels and internationally accepted target levels, the role of nitrogen oxides in the formation of photochemical oxidants and other elements resulting from the work programme undertaken under article 5.

7. To this end, the Parties shall cooperate in order to establish:

- (a) More detailed information on the individual VOCs and their POCP values;
- (b) Critical levels for photochemical oxidants;
- (c) Reductions in national annual emissions or transboundary fluxes of VOCs and their resulting secondary photochemical oxidant products, especially as required to achieve agreed objectives based on critical levels;
- (d) Control strategies, such as economic instruments, to obtain overall cost-effectiveness to achieve agreed objectives;
- (e) Measures and a timetable commencing no later than 1 January 2000 for achieving such reductions.

8. In the course of these negotiations, the Parties shall consider whether it would be appropriate for the purposes specified in paragraph 1 to supplement such further steps with measures to reduce methane.

Article 3

Further measures

1. Measures required by the present Protocol shall not relieve Parties from their other obligations to take measures to reduce total gaseous emissions that may contribute significantly to climate change, to the formation of

des meilleures innovations scientifiques et techniques disponibles, des niveaux critiques déterminés scientifiquement et des niveaux cibles acceptés sur le plan international, du rôle des oxydes d'azote dans la formation d'oxydants photochimiques et d'autres éléments résultant du programme de travail entrepris au titre de l'article 5.

7. A cette fin, les Parties coopèrent en vue de définir :

- a) Des données plus détaillées sur les divers COV et leurs potentiels de création d'ozone photochimique;
- b) Des niveaux critiques pour les oxydants photochimiques;
- c) Des réductions des émissions annuelles nationales ou des flux transfrontières de COV et des produits oxydants photochimiques secondaires en résultant, en particulier dans la mesure où cela est nécessaire pour atteindre les objectifs convenus sur la base de niveaux critiques;
- d) Des stratégies de lutte, par exemple des instruments économiques, permettant d'assurer la rentabilité globale nécessaire pour atteindre les objectifs convenus;
- e) Des mesures et un calendrier commençant au plus tard le 1er janvier 2000 pour parvenir à réaliser lesdites réductions.

8. Au cours de ces négociations, les Parties examinent l'opportunité qu'il y aurait, aux fins de l'application du paragraphe 1, de compléter les mesures ultérieures par des mesures destinées à réduire les émissions de méthane.

Article 3

Autres mesures

1. Les mesures prescrites par le présent Protocole ne dispensent pas les Parties de leurs autres obligations de prendre des mesures pour réduire les émissions gazeuses totales pouvant contribuer sensiblement au

teknik, de vetenskapligt fastställda kritiska nivåerna och de internationellt antagna målnivåerna, kväveoxidernas roll i bildningen av fotokemiska oxidanter samt andra resultat av det arbetsprogram som skall genomföras enligt artikel 5.

7. I detta syfte skall parterna samarbeta för att fastställa:

- a) mer detaljerade uppgifter om de enskilda flyktiga organiska ämnena och deras potential för bildning av fotokemiskt ozon;
- b) kritiska nivåer för fotokemiska oxidanter;
- c) minskningar av de nationella årliga utsläppen av flyktiga organiska ämnen eller dessas gränsöverskridande flöden samt de resulterande sekundära fotokemiska oxidanterna, särskilt de minskningar som krävs för att uppfylla de på grundval av kritiska nivåer antagna målen;
- d) styrningsstrategier, t.ex. ekonomiska styrmedel, för att uppnå generell kostnadseffektivitet som ett medel att uppfylla de antagna målen;
- e) åtgärder och en tidtabell, som skall införas senast den 1 januari 2000, för att åstadkomma nämnda minskningar.

8. Parterna skall under förhandlingarnas gång överväga huruvida det för att uppnå de mål som anges i punkt 1 skulle vara lämpligt att komplettera dessa vidare åtgärder med åtgärder för att minska metan.

Artikel 3

Ytterligare åtgärder

1. Åtgärder som krävs enligt detta protokoll skall inte befria parterna från sin skyldighet i övrigt att vidta åtgärder för att minska de totala utsläpp av gasformiga ämnen som kan utgöra ett betydande bidrag till en klimatföränd-

tropospheric background ozone or to the depletion of stratospheric ozone, or that are toxic or carcinogenic.

2. Parties may take more stringent measures than those required by the present Protocol.

3. The Parties shall establish a mechanism for monitoring compliance with the present Protocol. As a first step based on information provided pursuant to article 8 or other information, any Party which has reason to believe that another Party is acting or has acted in a manner inconsistent with its obligations under this Protocol may inform the Executive Body to that effect and, simultaneously, the Parties concerned. At the request of any Party, the matter may be taken up at the next meeting of the Executive Body.

Article 4

Exchange of technology

1. The Parties shall, consistent with their national laws, regulations and practices, facilitate the exchange of technology to reduce emissions of VOCs, particularly through the promotion of:

- (a) The commercial exchange of available technology;
- (b) Direct industrial contacts and cooperation, including joint ventures;
- (c) The exchange of information and experience;
- (d) The provision of technical assistance.

2. In promoting the activities specified in paragraph 1 of this article, the Parties shall create favourable conditions by facilitating contacts and cooperation among appropriate organizations and individuals in the private and public

changement du climat, à la formation d'ozone de fond dans la troposphère, à l'appauvrissement de l'ozone dans la stratosphère ou qui sont toxiques ou cancérogènes.

2. Les Parties peuvent prendre des mesures plus rigoureuses que celles qui sont prescrites par le présent Protocole.

3. Les Parties établissent un mécanisme pour surveiller l'application du présent Protocole. Dans un premier temps, en se fondant sur des renseignements fournis en application de l'article 8 ou d'autres renseignements, toute Partie qui est fondée à croire qu'une autre Partie agit ou a agi de manière incompatible avec ses obligations contractées en vertu du présent Protocole peut en informer l'Organe exécutif et, en même temps, les Parties intéressées. A la demande de toute Partie, la question peut être présentée pour examen à la session suivante de l'Organe exécutif.

Article 4

Echange de technologie

1. Les Parties facilitent, conformément à leurs lois, réglementations et pratiques nationales, l'échange de technologie en vue de réduire les émissions de COV, en particulier en encourageant :

- a) L'échange commercial des techniques disponibles;
- b) Des contacts et une coopération directs dans le secteur industriel, y compris les coentreprises;
- c) L'échange d'informations et de données d'expérience;
- d) La fourniture d'une assistance technique.

2. Pour encourager les activités indiquées au paragraphe 1 du présent article, les Parties créent des conditions favorables en facilitant les contacts et la coopération entre les organismes et les particuliers compétents des sec-

ring, bildningen av bakgrundshalter av troposfäriskt ozon eller nedbrytningen av det stratosfäriska ozonet, eller som är giftiga eller cancerframkallande.

2. Parterna får vidta strängare åtgärder än dem som krävs enligt denna artikel.

3. Parterna skall upprätta en mekanism för att övervaka efterlevnaden av detta protokoll. Som ett första steg kan en part som på grundval av uppgifter som lämnas i enlighet med artikel 8 eller andra uppgifter har anledning att anta att en annan part handlar eller har handlat på ett sätt som är oförenligt med dess skyldigheter enligt detta protokoll samtidigt underrätta verkställande organet och de berörda parterna om detta. På begäran av en part kan frågan tas upp vid verkställande organets nästa möte.

Artikel 4

Teknikutbyte

1. Parterna skall, i den mån det är förenligt med nationella lagar, bestämmelser och praxis, underlätta teknikutbyte för att minska utsläpp av flyktiga organiska ämnen, främst genom att främja:

- (a) kommersiellt utbyte av tillgänglig teknik;
- (b) direkta kontakter med samarbete inom näringslivet, inklusive joint ventures;
- (c) utbyte av information och erfarenheter, och;
- (d) tillhandahållandet av tekniskt bistånd.

2. Vid främjandet av de i punkt 1 angivna verksamheterna, skall parterna skapa gynnsamma förutsättningar genom att stödja kontakter och samarbete mellan sådana organisationer och personer i såväl den privata som

SÖ 1993: 4

sectors that are capable of providing technology, design and engineering services, equipment or finance.

3. The Parties shall, no later than six months after the date of entry into force of the present Protocol, commence consideration of procedures to create more favourable conditions for the exchange of technology to reduce emissions of VOCs.

Article 5

Research and monitoring to be undertaken

The Parties shall give high priority to research and monitoring related to the development and application of methods to achieve national or international tropospheric ozone standards and other goals to protect human health and the environment. The Parties shall, in particular, through national or international research programmes, in the work-plan of the Executive Body and through other cooperative programmes within the framework of the Convention, seek to:

- (a) Identify and quantify effects of emissions of VOCs, both anthropogenic and biogenic, and photochemical oxidants on human health, the environment and materials;
- (b) Determine the geographical distribution of sensitive areas;
- (c) Develop emission and air quality monitoring and model calculations including methodologies for the calculation of emissions, taking into account, as far as possible, the different VOC species, both anthropogenic and biogenic, and their reactivity, to quantify the long-range transport of VOCs, both anthropogenic and biogenic, and related pollutants involved

teurs privé et public qui sont en mesure de fournir la technologie, les services de conception et d'ingénierie, le matériel ou le financement nécessaires.

3. Six mois au plus tard après la date d'entrée en vigueur du présent Protocole, les Parties entreprennent d'examiner ce qu'il y a lieu de faire pour créer des conditions plus favorables à l'échange de techniques permettant de réduire les émissions de COV.

Article 5

Activités de recherche et de surveillance à entreprendre

Les Parties accordent un rang de priorité élevé aux activités de recherche et de surveillance concernant l'élaboration et l'application de méthodes permettant de mettre au point des normes nationales ou internationales relatives à l'ozone troposphérique et d'atteindre d'autres objectifs pour protéger la santé et l'environnement. Les Parties s'attachent en particulier, par des programmes de recherche nationaux ou internationaux, dans le plan de travail de l'Organe exécutif et par d'autres programmes de coopération entrepris dans le cadre de la Convention, à :

- a) Recenser et quantifier les effets des émissions de COV d'origine anthropique et biotique et des oxydants photochimiques sur la santé, l'environnement et les matériaux;
- b) Déterminer la répartition géographique des zones sensibles;
- c) Mettre au point des systèmes de surveillance et de modélisation des émissions et de la qualité de l'air, y compris des méthodes de calcul des émissions, en tenant compte, autant que possible, des différentes espèces de COV d'origine anthropique et biotique, et de leur réactivité, afin de quantifier le transport à longue distance des COV d'origine anthropique

den offentliga sektorn som kan bidra med teknik, konstruktörs- och ingenjörstjänster, utrustning eller finansiering.

3. Parterna skall senast sex månader efter det att detta protokoll har trätt i kraft börja överväga åtgärder för att skapa gynnsammare villkor för utbyte av teknik för att minska utsläpp av flyktiga organiska ämnen.

Artikel 5

Forsknings- och övervakningsinsatser

Parterna skall prioritera sådan forskning och övervakning som har till syfte att utveckla och tillämpa metoder för att åstadkomma nationella eller internationella emissionsvärden för troposfäriskt ozon och uppfylla andra mål när det gäller att skydda människors hälsa och miljön. Bl.a. skall parterna, genom nationella eller internationella forskningsprogram, verkställande organets arbetsprogram och andra samarbetsprogram inom ramen för konventionen, sträva efter att:

- a) kartlägga och kvantifiera verkningarna av utsläpp av flyktiga organiska ämnen, såväl antropogena som biogena, och fotokemiska oxidanter för människors hälsa, miljön och material;
- b) fastställa den geografiska fördelningen av utsatta områden;
- c) utveckla mätmetoder och modellberäkninga för utsläpp och luftkvalitet, däri inbegripet metoder för beräkning av utsläpp, med beaktande så långt möjligt av de olika arter av flyktiga organiska ämnen, såväl antropogena som biogena, samt deras reaktivitet, i syfte att kvantifiera den långväga spridningen av flyktiga organiska ämnen, såväl antropogena som

SÖ 1993: 4

in the formation of photochemical oxidants;

- (d) Improve estimates of the performance and costs of technologies for control of emissions of VOCs and record the development of improved and new technologies;
- (e) Develop, within the context of the approach based on critical levels, methods to integrate scientific, technical and economic data in order to determine appropriate rational strategies for limiting VOC emissions and obtain overall cost-effectiveness to achieve agreed objectives;
- (f) Improve the accuracy of inventories of emissions of VOCs, both anthropogenic and biogenic, and harmonize the methods of their calculation or estimation;
- (g) Improve their understanding of the chemical processes involved in the creation of photochemical oxidants;
- (h) Identify possible measures to reduce emissions of methane.

Article 6

Review process

1. The Parties shall regularly review the present Protocol, taking into account the best available scientific substantiation and technological development.

2. The first review shall take place no later than one year after the date of entry into force of the present Protocol.

et biotique et des polluants connexes qui interviennent dans la formation d'oxydants photochimiques;

- d) Affiner les évaluations de l'efficacité et du coût des techniques de lutte contre les émissions de COV et tenir un relevé des progrès réalisés dans la mise au point de techniques améliorées ou nouvelles;
- e) Mettre au point dans le contexte de l'approche fondée sur les niveaux critiques, des méthodes permettant d'intégrer les données scientifiques, techniques et économiques, afin de déterminer des stratégies rationnelles appropriées pour limiter les émissions de COV et assurer la rentabilité d'ensemble nécessaire pour atteindre les objectifs convenus;
- f) Améliorer l'exactitude des inventaires des émissions de COV d'origine anthropique et biotique, et harmoniser les méthodes utilisées pour les calculer ou les évaluer;
- g) Mieux comprendre les processus chimiques entrant en jeu dans la formation d'oxydants photochimiques;
- h) Définir des mesures appropriées pour réduire les émissions de méthane.

Article 6

Processus d'examen

1. Les Parties examinent périodiquement le présent Protocole en tenant compte des arguments scientifiques les plus probants et des meilleures innovations techniques disponibles.

2. Le premier examen aura lieu un an au plus tard après la date d'entrée en vigueur du présent Protocole.

biogena, och övriga föroreningar som bidrar till att bilda fotokemiska oxidanter;

- d) förbättra prestanda- och kostnadskalkyler beträffande teknik för minskning av utsläppen av flyktiga organiska ämnen samt dokumentera utvecklingen av förbättrad och ny teknik;
- e) utveckla, inom ramen för den metodik som är baserad på kritiska nivåer, metoder för att samordna vetenskapliga, tekniska och ekonomiska data som underlag för beslut om ändamålsenliga, rationella strategier för att minska utsläpp av flyktiga organiska ämnen och uppnå kostnadseffektivitet som ett medel att uppfylla de antagna målen;
- f) förbättra noggrannheten beträffande inventeringar av utsläpp av flyktiga organiska ämnen, såväl antropogena som biogena, och harmonisera de metoder som används för att beräkna eller uppskatta dessa utsläpp;
- g) fördjupa sin förståelse av de kemiska processerna bakom bildningen av fotokemiska oxidanter;
- h) bestämma eventuella åtgärder för att minska metanutsläpp.

Artikel 6

Granskningsprocessen

1. Parterna skall med jämna mellanrum granska detta protokoll med beaktande av den bästa tillgängliga vetenskapliga dokumentationen och tekniska utvecklingen.

2. Den första granskningen skall äga rum senast ett år efter det att detta protokoll har trätt i kraft.

SÖ 1993:4

Article 7

National programmes, policies and strategies

The Parties shall develop without undue delay national programmes, policies and strategies to implement the obligations under the present Protocol that shall serve as a means of controlling and reducing emissions of VOCs or their transboundary fluxes.

Article 8

Information exchange and annual reporting

1. The Parties shall exchange information by notifying the Executive Body of the national programmes, policies and strategies that they develop in accordance with article 7, and by reporting to it progress achieved under, and any changes to, those programmes, policies and strategies. In the first year after entry into force of this Protocol, each Party shall report on the level of emissions of VOCs in its territory and any TOMA in its territory, by total and, to the extent feasible, by sector of origin and by individual VOC, according to guidelines to be specified by the Executive Body for 1988 or any other year taken as the base year for article 2.2 and on the basis upon which these levels have been calculated.

2. Furthermore each Party shall report annually:

- a) On the matters specified in paragraph 1 for the previous calendar year, and on any revision which may be necessary to the reports already made for earlier years;

Article 7

Programmes, politiques et stratégies nationaux

Les Parties élaborent sans délai excessif des programmes, politiques et stratégies nationaux d'exécution des obligations découlant du présent Protocole, qui permettront de combattre et de réduire les émissions de COV ou leurs flux transfrontières.

Article 8

Echange de renseignements et rapports annuels

1. Les Parties échangent des renseignements en faisant connaître à l'Organe exécutif les politiques, stratégies et programmes nationaux qu'elles élaborent conformément à l'article 7 et en lui faisant rapport sur les progrès réalisés dans l'application desdits programmes, politiques et stratégies et, le cas échéant, sur les modifications qui y sont apportées. Au cours de la première année suivant l'entrée en vigueur du présent Protocole, chaque Partie, présente un rapport sur le niveau des émissions de COV sur son territoire et sur toute ZGOT qui en ferait partie, globalement et, dans toute la mesure possible, par secteur d'origine et par COV, conformément à des directives à préciser par l'Organe exécutif pour 1988 ou toute autre année retenue comme année de référence aux fins de l'article 2.2 et sur la base de laquelle ces niveaux ont été calculés.

2. En outre, chaque Partie fera rapport annuellement sur :

- a) Les questions énumérées au paragraphe 1 pour l'année civile précédente, et sur les révisions qu'il y aurait lieu d'apporter aux rapports déjà présentés pour les années précédentes;

Artikel 7

Nationella program, handlingslinjer och strategier

Parterna skall för fullgörandet av sina skyldigheter enligt detta protokoll utan oskäligt dröjsmål utarbeta nationella program, handlingslinjer och strategier som skall tjäna som medel för att reglera och minska utsläpp av flyktiga organiska ämnen eller dessas gränsöverskridande flöden.

Artikel 8

Informationsutbyte och årlig rapportering

1. Parterna skall utbyta information genom att meddela verkställande organet om de nationella program, handlingslinjer och strategier som de utarbetar enligt artikel 7 och genom att redovisa de framsteg som har gjorts inom ramen för dessa program, handlingslinjer och strategier samt eventuella ändringar i dessa. Under det första året efter det att detta protokoll har trätt i kraft, skall varje part redovisa utsläppsnivåerna för flyktiga organiska ämnen inom sitt territorium och inom eventuella TOMA inom sitt territorium, såväl totalt som, där så är möjligt, fördelade på sektorer och på enskilda flyktiga organiska ämnen i enlighet med de riktlinjer som anges av verkställande organet för 1988 eller för det år som väljs som basår enligt artikel 2.2 och för vilket dessa nivåer beräknats.

2. Vidare skall varje part årligen avge rapport:

- a) om de frågor som anges i punkt 1 för föregående kalenderår och meddela eventuella revideringar som kan behöva göras beträffande tidigare års rapportering;

SÖ 1993:4

- (b) On progress in applying national or international emission standards and the control techniques required under article 2, paragraph 3;
- (c) On measures taken to facilitate the exchange of technology.

3. In addition, Parties within the geographical scope of EMEP shall report, at intervals to be specified by the Executive Body, information on VOC emissions by sector of origin, with a spatial resolution, to be specified by the Executive Body, appropriate for purposes of modelling the formation and transport of secondary photochemical oxidant products.

4. Such information shall, as far as possible, be submitted in accordance with a uniform reporting framework.

Article 9

Calculations

EMEP shall, utilizing appropriate models and measurements, provide to the annual meetings of the Executive Body relevant information on the long-range transport of ozone in Europe. In areas outside the geographical scope of EMEP, models appropriate to the particular circumstances of Parties to the Convention therein shall be used.

Article 10

Annexes

The annexes to the present Protocol shall form an integral part of the Protocol. Annex I is mandatory while annexes II, III and IV are recommendatory.

- b) Les progrès réalisés dans l'application des normes nationales d'émission et les techniques antipollution prescrites au paragraphe 3 de l'article 2;

- c) Les mesures prises pour faciliter l'échange de technologie.

3. En outre, les Parties dans la zone géographique des activités de l'EMEP présentent, à des intervalles que doit préciser l'Organe exécutif, des renseignements sur les émissions de COV par secteur d'origine, avec une résolution spatiale, à spécifier par l'Organe exécutif, répondant aux fins de modélisation de la formation et du transport des produits oxydants photochimiques secondaires.

4. Ces renseignements sont communiqués, autant que possible, conformément à un cadre de présentation uniforme des rapports.

Article 9

Calculs

A l'aide de modèles et de mesures appropriés, l'EMEP communique des renseignements pertinents sur le transport à longue distance de l'ozone en Europe aux réunions annuelles de l'Organe exécutif. Dans les régions situées en dehors de la zone géographique des activités de l'EMEP, des modèles adaptés aux circonstances particulières des Parties à la Convention qui se trouvent dans ces régions sont utilisés.

Article 10

Annexes techniques

Les annexes du présent Protocole font partie intégrante du Protocole. L'annexe I est de nature obligatoire, tandis que les annexes II, III et IV ont un caractère de recommandation.

- b) om de framsteg som har gjorts vid tillämpningen av nationella eller internationella emissionsvärden och de kontrollmetoder som krävs enligt artikel 2, punkt 3;
- c) om de åtgärder som har vidtagits för att främja teknikutbyte.

3. De parter som omfattas av EMEPs geografiska område skall dessutom med de intervall som bestäms av verkställande organet, lämna uppgifter om utsläpp av flyktiga organiska ämnen sektorsvis och rumsligt fördelade enligt verkställande organets anvisningar, så att de lämpar sig för modeller av sekundära fotokemiska oxidanters bildning och spridning.

4. Sådan information skall i möjligaste mån redovisas enligt ett enhetligt förfarande.

Artikel 9

Beräkningar

EMEP skall inför verkställande organets årliga sammanträde överlämna relevanta uppgifter, baserade på lämpliga modeller och mätningar, om den långväga spridningen av ozon inom Europa. Beträffande områden utanför EMEP-området skall modeller användas som är avpassade för de förhållanden som gäller för konventionens parter inom respektive områden.

Artikel 10

Bilagor

Bilagorna till detta protokoll skall utgöra en integrerad del av protokollet. Bilaga I är bindande, medan bilagorna II, III och IV har karaktär av rekommendationer.¹

¹ Bilagorna II–IV finns tillgängliga på engelska, franska och ryska på Utrikesdepartements rättsavdelning.

Article 11

Amendments to the protocol

1. Any Party may propose amendments to the present Protocol.

2. Proposed amendments shall be submitted in writing to the Executive Secretary of the Commission, who shall communicate them to all Parties. The Executive Body shall discuss the proposed amendments at its next annual meeting, provided that those proposals have been circulated by the Executive Secretary to the Parties at least 90 days in advance.

3. Amendments to the Protocol, other than amendments to its annexes, shall be adopted by consensus of the Parties present at a meeting of the Executive Body, and shall enter into force for the Parties which have accepted them on the ninetieth day after the date on which two thirds of the Parties have deposited their instruments of acceptance thereof. Amendments shall enter into force for any Party which has accepted them after two thirds of the Parties have deposited their instruments of acceptance of the amendment, on the ninetieth day after the date on which that Party deposited its instrument of acceptance of the amendments.

4. Amendments to the annexes shall be adopted by consensus of the Parties present at a meeting of the Executive Body and shall become effective 30 days after the date on which they have been communicated, in accordance with paragraph 5 of this article.

5. Amendments under paragraphs 3 and 4 of this article shall, as soon as possible after their adoption, be communicated by the Executive Secretary to all Parties.

Article 11

Amendements au Protocole

1. Toute Partie peut proposer des amendements au présent Protocole.

2. Les propositions d'amendements sont soumises par écrit au Secrétaire exécutif de la Commission, qui les communique à toutes les Parties. L'Organe exécutif examine les propositions d'amendements à sa réunion annuelle suivante, à condition que le Secrétaire exécutif les ait distribuées aux Parties au moins 90 jours à l'avance.

3. Les amendements au Protocole, autres que les amendements à ses annexes, sont adoptés par consensus des Parties présentes à une réunion de l'Organe exécutif, et entrent en vigueur à l'égard des Parties qui les ont acceptés le quatre-vingt-dixième jour qui suit la date à laquelle deux tiers des Parties ont déposé leurs instruments d'acceptation de ces amendements. Les amendements entrent en vigueur à l'égard de toute Partie qui les a acceptés après que deux tiers des Parties ont déposé leurs instruments d'acceptation de ces amendements, le quatre-vingt-dixième jour qui suit la date à laquelle ladite Partie a déposé son instrument d'acceptation des amendements.

4. Les amendements aux annexes sont adoptés par consensus des Parties présentes à une réunion de l'Organe exécutif et prennent effet le trentième jour qui suit la date à laquelle ils ont été communiqués conformément au paragraphe 5 du présent article.

5. Les amendements visés aux paragraphes 3 et 4 ci-dessus sont communiqués à toutes les Parties par le Secrétaire exécutif le plus tôt possible après leur adoption.

Artikel 11

Ändringar i protokollet

1. Varje part får föreslå ändringar i detta protokoll.

2. Skriftliga ändringsförslag skall tillställas kommissionens administrativa sekreterare, som skall vidarebefordra dem till alla parter. Konventionens verkställande organ skall behandla ändringsförslagen vid sitt nästa årliga sammanträde, förutsatt att förslagen har distribuerats av den administrativa sekreteraren till parterna senast nittio dagar i förväg.

3. Ändringar i protokollet, med undantag av ändringar i bilagorna, skall antas enhälligt av de parter som är närvarande vid ett sammanträde med verkställande organet och skall, vad gäller de parter som har antagit dem, träda i kraft den nittionde dagen efter den dag då två tredjedelar av parterna har deponerat sina antagandeinstrument avseende ändringen. För en part som antar ändringar efter det att två tredjedelar av parterna har deponerat sina antagandeinstrument avseende ändringen, skall ändringarna träda i kraft den nittionde dagen efter den dag då parten har deponerat sitt antagandeinstrument avseende ändringen.

4. Ändringar i bilagorna skall antas enhälligt av parterna som är närvarande vid ett sammanträde med verkställande organet och skall träda i kraft 30 dagar efter den dag då de har meddelats enligt punkt 5 i denna artikel.

5. Ändringar enligt punkterna 3 och 4 i denna artikel, skall av den administrativa sekreteraren meddelas alla parter snarast efter det att de har antagits.

Article 12

Settlement of disputes

If a dispute arises between two or more Parties as to the interpretation or application of the present Protocol, they shall seek a solution by negotiation or by any other method of dispute settlement acceptable to the parties to the dispute.

Article 13

Signature

1. The present Protocol shall be open for signature at Geneva from 18 November 1991 until 22 November 1991 inclusive, then at the United Nations Headquarters in New York until 22 May 1992, by the States members of the Commission as well as States having consultative status with the Commission, pursuant to paragraph 8 of Economic and Social Council resolution 36 (IV) of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations, constituted by sovereign States members of the Commission, which have competence in respect of the negotiation, conclusion and application of international agreements in matters covered by the Protocol, provided that the States and organizations concerned are Parties to the Convention.

2. In matters within their competence, such regional economic integration organizations shall, on their own behalf, exercise the rights and fulfil the responsibilities which the present Protocol attributes to their member States. In such cases, the member States of these organizations shall not be entitled to exercise such rights individually.

Article 12

Règlement des différends

Si un différend surgit entre deux ou plusieurs Parties quant à l'interprétation ou à l'application du présent Protocole, ces Parties recherchent une solution par voie de négociation ou par toute autre méthode de règlement des différends qu'elles jugent acceptable.

Article 13

Signature

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats membres de la Commission ainsi que des Etats dotés du statut consultatif auprès de la Commission en vertu du paragraphe 8 de la résolution 36 (IV) du Conseil économique et social du 28 mars 1947, et des organisations d'intégration économique régionale constituées par des Etats souverains membres de la Commission, ayant compétence pour négocier, conclure et appliquer des accords internationaux dans les matières visées par le présent Protocole, sous réserve que les Etats et organisations concernés soient Parties à la Convention, à Genève du 18 novembre 1991 au 22 novembre 1991 inclus, puis au Siège de l'Organisation des Nations Unies à New York, jusqu'au 22 mai 1992.

2. Dans les matières qui relèvent de leur compétence, ces organisations d'intégration économique régionale exercent en propre les droits et s'acquittent en propre des responsabilités que le présent Protocole attribue à leurs Etats membres. En pareil cas, les Etats membres de ces organisations ne peuvent exercer ces droits individuellement.

Artikel 12

Lösning av tvister

Om en tvist uppkommer mellan två parter beträffande tolkningen eller tillämpningen av detta protokoll, skall parterna söka nå en lösning genom förhandlingar eller någon annan metod för tvistlösning som är godtagbar för parterna i fråga.

Artikel 13

Undertecknade

1. Detta protokoll skall vara öppet för undertecknande i Genève från den 18 november 1991 till och med den 22 november 1991, och sedan vid Förenta Nationernas högkvarter i New York till och med den 22 maj 1992, av kommissionens medlemsstater och stater med konsultativ status hos kommissionen enligt paragraf 8 av ekonomiska och sociala rådets resolution 36 (IV) av den 28 mars 1947 samt av de regionala organisationer för ekonomisk integration som har inrättats av suveräna medlemsstater inom kommissionen och som är behöriga att förhandla om, ingå och tillämpa internationella avtal i de frågor som avses i protokollet, förutsatt att berörda stater och organisationer är parter till konventionen.

2. I frågor som faller inom deras behörighet skall sådana regionala organisationer för ekonomisk integration för egen räkning utöva de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som detta protokoll tillerkänner deras medlemsstater. I så fall skall dessa organisationers medlemsstater inte ha rätt att utöva sådana rättigheter var och en för sig.

SÖ 1993:4

Article 14

Ratification, acceptance, approval and accession

1. The present Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by Signatories.

2. The present Protocol shall be open for accession as from 22 May 1992 by the States and organizations referred to in article 13, paragraph 1.

Article 15

Depositary

The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations, who will perform the functions of Depositary.

Article 16

Entry into force

1. The present Protocol shall enter into force on the ninetieth day following the date on which the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession has been deposited.

2. For each State and organization referred to in article 13, paragraph 1, which ratifies, accepts or approves the present Protocol or accedes thereto after the deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Protocol shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit by such Party of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 17

Withdrawal

At any time after five years from the date on which the present Protocol has come into force with respect to a Party, that Party may with-

Article 14

Ratification, acceptation, approbation et adhésion

1. Le présent Protocole est soumis à la ratification, l'acceptation ou l'approbation des Signataires.

2. Le présent Protocole est ouvert à l'adhésion des Etats et organisations visés au paragraphe 1 de l'article 13 à compter du 22 mai 1992.

Article 15

Dépositaire

Les instruments de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion sont déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, qui exerce les fonctions de dépositaire.

Article 16

Entrée en vigueur

1. Le présent Protocole entre en vigueur le quatre-vingt-dixième jour qui suit la date du dépôt du seizième instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion.

2. A l'égard de chaque Etat ou organisation visé au paragraphe 1 de l'article 13 qui ratifie, accepte ou approuve le présent Protocole ou y adhère après le dépôt du seizième instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, le Protocole entre en vigueur le quatre-vingt-dixième jour qui suit la date du dépôt par cette Partie de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion.

Article 17

Dénonciation

A tout moment après l'expiration d'un délai de cinq ans commençant à courir à la date à laquelle le présent Protocole entre en vi-

Artikel 14

Ratifikation, antagande, godkännande och anslutning

1. Detta protokoll skall ratificeras, antas eller godkännas av signatärerna.

2. Detta protokoll skall vara öppet för anslutning från den 22 maj 1992 av de stater som avses i artikel 13, punkt 1.

Artikel 15

Depositarie

1. Ratifikations-, antagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekretär, som kommer att fungera som depositarie.

Artikel 16

Ikraftträdande

1. Detta protokoll skall träda i kraft den nionde dagen efter den dag då det sextonde ratifikations-, antagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet har deponerats.

2. För varje stat och organisation som avses i artikel 13, punkt 1, och som ratificerar, antar, godkänner eller ansluter sig till detta protokoll efter depositionen av det sextonde ratifikations-, antagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet skall protokollet träda i kraft den nionde dagen efter dagen för denna parts deposition av sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument.

Artikel 17

Frånträdande

Varje part får, när som helst efter fem år från den dag då detta protokoll för partens vidkommande trädde i kraft, frånträda protokol-

SÖ 1993: 4

draw from it by giving written notification to the Depositary. Any such withdrawal shall take effect on the ninetieth day following the date of its receipt by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of the withdrawal.

Article 18

Authentic texts

The original of the present Protocol, of which the English, French and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary General of the United Nations.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized thereto, have signed the present Protocol.

Done at Geneva this eighteenth day of November one thousand nine hundred and ninety one.

gueur à l'égard d'une Partie, cette Partie peut dénoncer le Protocole par notification écrite adressée au Dépositaire. La dénonciation prend effet le quatre-vingt-dixième jour qui suit la date de sa réception par le Dépositaire, ou à toute autre date ultérieure qui peut être spécifiée dans la notification de dénonciation.

Article 18

Textes faisant foi

L'original du présent Protocole, dont les textes anglais, français et russe font également foi, est déposé auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

EN FOI DE QUOI les soussignés, à ce dûment autorisés, ont signé le présent Protocole.

FAIT à Genève, le dix-huitième jour du mois de novembre mil neuf cent quatre-vingt-onze.

let genom att skriftligen anmäla detta till depositarien. Ett sådant frånträdande skall träda i kraft den nittionde dagen efter den dag då anmälan om detta har mottagits av depositarien, eller vid den senare tidpunkt som anges i anmälan om utträde.

Artikel 18

Texternas giltighet

Originalet till detta protokoll, vars engelska, franska och ryska texter äger lika giltighet, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Till bekräftelse härpå har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Genève den artonde november nittonhundra nittioett.

ANNEX I

Designated Tropospheric Ozone Management Areas (TOMAs)

Following TOMAs are specified for the purposes of this Protocol:

Canada

TOMA No. 1: The Lower Fraser Valley in the Province of British Columbia.

This is a 16,800-km² area in the southwestern corner of the Province of British Columbia averaging 80 km in width and extending 200 km up the Fraser River Valley from the mouth of the river in the Strait of Georgia to Boothroyd, British Columbia. Its southern boundary is the Canada/United States international boundary and it includes the Greater Vancouver Regional District.

TOMA No. 2: The Windsor-Quebec Corridor in the Provinces of Ontario and Quebec.

This is a 157,000-km² area consisting of a strip of land 1,100 km long and averaging 140 km in width stretching from the City of Windsor (adjacent to Detroit in the United States) in the Province of Ontario to Quebec City in the Province of Quebec. The Windsor-Quebec Corridor TOMA is located along the north shore of the Great Lakes and the St. Lawrence River in Ontario and straddles the St. Lawrence River from the Ontario-Quebec border to Quebec City in Quebec. It includes the urban centres of Windsor, London, Hamilton, Toronto, Ottawa, Montreal, Trois-Rivières and Quebec City.

Norway

The total Norwegian mainland as well as the exclusive economic zone south of 62°N latitude in the region of the Economic Commission for Europe (ECE), covering an area of 466,000 km².

ANNEXE I

Zones de Gestion de l'Ozone Troposphérique (ZGOT) designées

Les ZGOT ci-après sont spécifiées aux fins du présent Protocole :

Canada

ZGOT No 1: Vallée inférieure du Fraser dans la province de la Colombie britannique

Il s'agit d'une portion de 16 800 km² de la vallée du Fraser dans la partie sud-ouest de la province de la Colombie britannique, large en moyenne de 80 km et s'étendant sur 200 km de l'embouchure du fleuve Fraser, dans le détroit de Georgia, à Boothroyd, Colombie britannique. Elle est limitée au sud par la frontière internationale entre le Canada et les Etats-Unis et englobe le district régional de l'agglomération de Vancouver.

ZGOT No 2: Corridor Windsor-Québec dans les provinces de l'Ontario et du Québec

Zone de 157 000 km² consistant en une bande de 1 100 km de long et de 140 km de large en moyenne, s'étendant de la ville de Windsor (en face de la ville de Detroit aux Etats-Unis) dans la province de l'Ontario jusqu'à la ville de Québec, dans la province du Québec. La ZGOT du corridor Windsor-Québec s'étend le long de la rive nord des Grands Lacs et du fleuve St-Laurent, dans l'Ontario, et de part et d'autre du St-Laurent, de la frontière Ontario-Québec à la ville de Québec, dans la province du Québec. Elle englobe les centres urbains de Windsor, London, Hamilton, Toronto, Ottawa, Montréal, Trois-Rivières et Québec.

Norvège

L'ensemble du territoire norvégien ainsi que la zone économique exclusive au sud de 62° de latitude nord, dans la région de la Commission Economique pour l'Europe (CEE), recouvrant une superficie de 466 000 km².

BILAGA I

**Kontrollområden för troposfäriskt ozon
(TOMA)**

Följande TOMA har angetts med avseende på detta protokoll.

Kanada

TOMA nr 1: Lower Fraser Valley i provinsen British Columbia.

Detta är det område på 16 800 km² i sydvästra hörnet av provinsen British Columbia med en genomsnittlig bredd på 80 km. som sträcker sig 200 km. uppför floden Frasers dal, från utloppet i Strait of Georgia till Boothroyd, British Columbia. Det avgränsas i söder av gränsen mellan Kanada och USA och innefattar regionala distriktet Stor-Vancouver.

TOMA nr 2: Windsor-Quebec-korridoren i provinserna Ontario och Quebec.

Detta är ett område på 157 000 km² som består av en 1 100 km lång landremsa med en genomsnittlig bredd på 140 km. som sträcker sig från staden Windsor (mittemot staden Detroit i USA) i provinsen Ontario till Quebec City i provinsen Quebec. Detta TOMA är beläget vid Stora Sjöarnas och St. Lawrence från gränsen mellan provinserna Ontario och Quebec till Quebec City i provinsen Quebec. Området omfattar tätortsregionerna Windsor, London, Hamilton, Toronto, Ottawa, Montreal, Trois-Rivières och Quebec City.

Norge

Hela det norska fastlandet samt den ekonomiska zonen söder om breddgraden 62 N inom ECE-området. Den sammanlagda ytan är 466 000 km².